

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών»

[COM(2022) 209 final — 2022/0155 (COD)]

και «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια ψηφιακή δεκαετία για τα παιδιά και τις νέες/τους νέους: η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά»

[COM(2022) 212 final]

(2022/C 486/18)

Εισηγητής: ο κ. **Veselin MITOV**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 22.7.2022 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 12.9.2022 Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 28.6.2022
Νομική βάση	Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	8.9.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2022
Σύνολος ολομέλειας αριθ.	572
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	233/0/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) χαιρετίζει την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών⁽¹⁾ και τη στρατηγική υπό τον τίτλο «Μια ψηφιακή δεκαετία για τα παιδιά και τις νέες/ τους νέους: η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά»⁽²⁾, δύο έγγραφα που δημοσιεύονται την κατάλληλη στιγμή, δεδομένης της πιο πρώιμης και σχεδόν καθημερινής χρήσης του διαδικτύου από τα παιδιά και σε συνάρτηση με την αυξανόμενη ζήτηση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που διαπιστώνει ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (η Ευρωπόλ).

1.2. Η ΕΟΚΕ στηρίζει το εκπαιδευτικό σκέλος της στρατηγικής, καθώς είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι δεξιότητες, ο ψηφιακός γραμματισμός και η ευαισθητοποίηση ως προς τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως της κατάστασής τους, να κάνουν συνειδητή χρήση του διαδικτύου, ώστε να προφυλάσσονται από τους δυνητικούς κινδύνους του.

1.3. Η κατάρτιση των νόμιμων κηδεμόνων και του σχολικού, εκπαιδευτικού, αθλητικού κ.λπ. περιβάλλοντος είναι επίσης μείζονος σημασίας, καθώς πολλοί ενήλικοι δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες δεξιότητες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να οργανώσει εκστρατείες γραμματισμού στα μέσα μαζικής ενημέρωσης απευθυνόμενες στα παιδιά και τους νόμιμους κηδεμόνες τους, μέσω των προαναφερόμενων δικτύων και πλατφορμών. Ενθαρρύνει σθεναρά την επέκτασή τους σε άλλες οργανώσεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπός τους και να αναπτυχθούν δημιουργικές λύσεις, καθώς σε ορισμένα κράτη μέλη οι οργανώσεις αυτές διαθέτουν μακρόχρονη εμπειρία πεδίου και πρώτης γραμμής. Ως εκ τούτου, θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη για τις δραστηριότητές τους.

1.4. Υποστηρίζει τον προτεινόμενο κανονισμό κατ' αρχήν, αλλά διατηρεί επιφυλάξεις όσον αφορά τον δυσανάλογο χαρακτήρα των προβλεπόμενων μέτρων και τον κίνδυνο παραβίασης του τεκμηρίου αθωότητας, δεδομένου ότι σκοπός του είναι να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις τεχνολογίας να σαρώνουν μηνύματα, φωτογραφίες ή βίντεο που αναρτώνται στο διαδίκτυο, προκειμένου να εντοπίζουν ενδεχόμενες περιπτώσεις κακοποίησης παιδιών, και στη συνέχεια, σε περίπτωση «βεβαιότητας», να ζητούν εκ των υστέρων την παρέμβαση μιας «συντονιστικής αρχής» που ορίζεται από το κράτος μέλος, η οποία είναι αρμόδια να ζητήσει από το εθνικό δικαστήριο ή από ανεξάρτητη διοικητική αρχή την έκδοση εντολής εντοπισμού.

⁽¹⁾ COM(2022) 209 final.

⁽²⁾ COM(2022) 212 final.

1.5. Η καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο είναι θεμιτή και αναγκαία, αλλά η επιβολή ενός ιδιωτικού συστήματος εντοπισμού εκ πρώτης όψεως ενός συγκεκριμένου είδους περιεχομένου, όσο αθέμιτο, παράνομο και επικίνδυνο κι εάν είναι αυτό, ενέχει τον κίνδυνο γενικευμένης παρακολούθησης όλων των ψηφιακών επικοινωνιών.

1.6. Στην πρόταση κανονισμού προβλέπεται ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να εντοπίζουν τα γλωσσικά μοντέλα που συνδέονται με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών χρησιμοποιώντας την τεχνητή νοημοσύνη προκειμένου να αναλύουν την επικοινωνία κατά την οποία ενήλικες επιδίδονται σε άγρα παιδιών (προσεταρισμό, αποπλάνηση, grooming) μέσω διαδικτύου. Ωστόσο, εύκολα διαπιστώνεται πως στην ψηφιακή μας ζωή οι αλγοριθμικές σαρώσεις δεν είναι αλάνθαστες. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η συνετή και οριοθετημένη χρήση τους.

1.7. Η πρόθεση της ΕΟΚΕ είναι η διαφύλαξη των συμφερόντων όλων, λόγου χάρη του απορρήτου της αλληλογραφίας και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, τα οποία αποτελούν συνταγματικές επιταγές⁽³⁾. Όμως, η σάρωση υπηρεσιών φιλοξενίας και επικοινωνίας ενέχει κινδύνους, κυρίως όσον αφορά τη διατεματική κρυπτογράφηση των επικοινωνιών στο διαδίκτυο. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να βελτιώσει και να αποσαφηνίσει το κείμενο προκειμένου να διαφυλαχθεί το απόρρητο της αλληλογραφίας και ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής.

1.8. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη σύσταση νέου ευρωπαϊκού οργανισμού του οποίου οι αρμοδιότητες περιλαμβάνουν δύο κύρια μέρη: ένα επιχειρησιακό κέντρο και ένα κέντρο έρευνας και ανάλυσης, επειδή η καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας και της παιδεραστίας στο διαδίκτυο απαιτεί συντονισμό δράσεων και αναλύσεων λόγω της διεθνούς εμβέλειάς της.

1.9. Η ΕΟΚΕ θα έβλεπε ευνοϊκά τη συμμετοχή του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) στην αρχιτεκτονική που προτείνει η Επιτροπή, δεδομένου ότι οι συντονισμένες έρευνες συνεπάγονται και συντονισμένες ανακριτικές διαδικασίες.

2. Επισκόπηση των μέτρων που προβλέπει η Επιτροπή

2.1. Στις 11 Μαΐου 2022, η Επιτροπή παρουσίασε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών⁽⁴⁾ και στρατηγική με θέμα «Μία ψηφιακή δεκαετία για τα παιδιά και τις νέες/τους νέους: η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά»⁽⁵⁾.

2.2. Η εν λόγω δέσμη μέτρων στηρίζεται στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών επ' ευκαιρία της 30ής επετείου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁽⁶⁾, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον γραμματισμό στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στη σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁽⁷⁾.

Η στρατηγική που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση

2.3. Η ευρωπαϊκή στρατηγική του 2012 για ένα διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην προστασία και την αυτονόμηση των παιδιών στο διαδίκτυο, κυρίως χάρη στο δίκτυο των Κέντρων Ασφαλούς Διαδικτύου και στην πύλη «betterinternetforkids.eu», αλλά έχει πλέον ξεπεραστεί, διότι τα παιδιά χρησιμοποιούν πιο νωρίς και πιο συχνά το έξυπνο τηλέφωνο ή τον υπολογιστή τους και εξαρτώνται από αυτά όλο και περισσότερο για τις σχολικές τους δραστηριότητες και την ψυχαγωγία τους.

2.4. Η πανδημία της νόσου COVID-19 και ο περιορισμός της κυκλοφορίας κατέδειξαν τις προκλήσεις της ψηφιακής κατάρτισης των παιδιών, των εκπαιδευτικών και των παιδαγωγών σε σχέση με τους πιθανούς κινδύνους του διαδικτύου. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ, η ζήτηση για υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών αυξήθηκε κατά 25 % σε ορισμένα κράτη μέλη. Οι καταγγελίες για παιδιά που έγιναν στόχος επαφών με σεξουαλικούς σκοπούς (grooming) αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 16 % μεταξύ 2020 και 2021.

2.5. Η στρατηγική που προτάθηκε από την Επιτροπή τον Μάιο του 2022 βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

- προστασία των παιδιών από το παράνομο και επικίνδυνο περιεχόμενο στο διαδίκτυο και βελτίωση της ευεξίας τους στο διαδίκτυο·
- ψηφιακή αυτονόμηση, προκειμένου τα παιδιά να αποκτούν τις αναγκαίες δεξιότητες για πλοήγηση και επικοινωνία στο διαδίκτυο με ασφάλεια και υπευθυνότητα·
- ενεργό συμμετοχή των παιδιών, με παροχή δικαιώματος λόγου και πρόσβασης σε περισσότερες καινοτόμες δραστηριότητες, ώστε να βελτιωθεί η εμπειρία τους στο διαδίκτυο.

⁽³⁾ La constitutionnalisation du droit au respect de la vie privée [Η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή].

⁽⁴⁾ COM(2022) 209 final — 2022/0155 (COD).

⁽⁵⁾ COM(2022) 212 final.

⁽⁶⁾ EE C 232 της 16.6.2021, σ. 2.

⁽⁷⁾ EE L 223 της 22.6.2021, σ. 14.

2.6. Η στρατηγική βασίζεται σε ευρεία διαβούλευση, *#DigitalDecade4YOUth* ⁽⁸⁾, που διοργανώθηκε από τον Μάρτιο έως τον Αύγουστο του 2021 από το Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο, με τη στήριξη του δικτύου των ευρωπαϊκών Κέντρων Ασφαλούς Διαδικτύου *Insafe*, η οποία συμπληρώθηκε με ευρείες διαβουλεύσεις, και στηρίζεται στο δικαίωμα ακρόασης των παιδιών σε κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων που τα αφορά ⁽⁹⁾.

2.7. Η διαβούλευση συμπληρώθηκε τον Απρίλιο και τον Μάιο του 2021 με μαζικό ανοικτό διαδικτυακό μάθημα (MOOC) στην πλατφόρμα *Better Internet for Kids* (Καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά), το οποίο απευθυνόταν στους εκπαιδευτικούς, με θέμα «Ο ψηφιακός γραμματισμός και η ασφάλεια στο διαδίκτυο: πώς δοκιμάστηκαν οι δεξιότητές μας από την πανδημία».

2.8. Επιπλέον, οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (γονείς, εκπαιδευτικοί, παιδαγωγοί κ.λπ.) είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικτυακή έρευνα βασισμένη στις ίδιες ερωτήσεις με τη διαβούλευση *#DigitalDecade4YOUth*.

2.9. Τα συμπεράσματα της έκθεσης *EU Kids Online* ⁽¹⁰⁾ του 2020 δείχνουν ότι τα περισσότερα παιδιά χρησιμοποιούν τα ψηφιακά τους μέσα σχεδόν «καθημερινά», από πιο μικρή ηλικία και για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα.

2.10. Η πανδημία της νόσου COVID-19 και ο περιορισμός της κυκλοφορίας ανέδειξαν τις προκλήσεις της ψηφιακής κατάρτισης των παιδιών και των ενήλικων νόμιμων κηδεμόνων (βλ. Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 ⁽¹¹⁾).

2.11. Πράγματι, οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν δείχνουν ότι τα παιδιά εκτίθενται συχνά σε περιεχόμενα, συμπεριφορές και επαφές επιβλαβείς, επικίνδυνες, ακόμη και παράνομες. Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ή των διαδραστικών παιχνιδιών συνεπάγεται κινδύνους όπως η έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο, η παρενόχληση, η διαδικτυακή αποπλάνηση και η σεξουαλική κακοποίηση.

2.12. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ ⁽¹²⁾, κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών της κρίσης της νόσου COVID-19, η ζήτηση για υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών αυξήθηκε έως και κατά 25 % στα κράτη μέλη. Το Εθνικό Κέντρο για τα αγνοούμενα και κακοποιημένα παιδιά (National Center for Missing and Exploited Children) των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (ΗΠΑ) έλαβε σχεδόν 30 εκατομμύρια καταγγελίες για εικαζόμενη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών το 2021, ενώ οι αρχές επιβολής του νόμου ειδοποιήθηκαν για περισσότερα από 4 000 νέα παιδιά-θύματα. Οι καταγγελίες για παιδιά που έγιναν στόχος διαδικτυακής αποπλάνησης (grooming) αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 16 % μεταξύ 2020 και 2021. Επιπλέον, τα παιδιά με αναπηρία γίνονται ιδιαίτερος στόχος: έως και 68 % των κοριτσιών και 30 % των αγοριών με νοητική ή σωματική ανεπάρκεια θα πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας πριν από το 18ο έτος τους ⁽¹³⁾.

2.13. Ωστόσο, στην ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ [οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων και γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ)], οι μηχανισμοί εξακρίβωσης της ηλικίας και της γονικής συναίνεσης είναι συχνά αναποτελεσματικοί, δεδομένου ότι, συνήθως, οι χρήστες υποχρεούνται απλώς να δηλώσουν την ημερομηνία γέννησής τους κατά τη δημιουργία του προφίλ τους στο διαδίκτυο.

2.14. Ο προτεινόμενος κανονισμός επιβάλλει στους παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών φιλοξενίας ή επικοινωνιών την υποχρέωση να εντοπίζουν, να καταγγέλλουν και να αφαιρούν οποιοδήποτε υλικό συνδέεται με σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στο διαδίκτυο.

2.15. Προβλέπει επίσης τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, ο οποίος θα διευκολύνει τον εντοπισμό, την καταγγελία και την αφαίρεση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο, θα παρέχει στήριξη στα θύματα και θα λειτουργεί ως κόμβος γνώσεων, εμπειρογνώσιας και έρευνας σε θέματα που σχετίζονται με την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Γενικές παρατηρήσεις για την πρόταση κανονισμού

2.16. Η πρόταση βασίζεται σε υποχρεώσεις εκτίμησης κινδύνου και μετριασμού των κινδύνων, οι οποίες βαρύνουν τους παρόχους υπηρεσιών φιλοξενίας και υπηρεσιών διαπροσωπικών επικοινωνιών, πριν από τυχόν εντολές εντοπισμού που εκδίδονται από τον εθνικό δικαστή ή από ανεξάρτητη διοικητική αρχή που ορίζεται από το κράτος μέλος.

2.17. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την αρχή αυτή που συμπληρώνει τα υφιστάμενα μέτρα και τα καθιστά αποτελεσματικότερα, χάρη στις κυρώσεις εις βάρος των παρόχων υπηρεσιών φιλοξενίας και υπηρεσιών διαπροσωπικών επικοινωνιών, ενώ παράλληλα τους καθιστά υπεύθυνους για τον εντοπισμό εκ πρώτης όψεως των φωτογραφιών και των βίντεο κακοποίησης παιδιών.

2.18. Ωστόσο, εκφράζει επιφυλάξεις σχετικά με τους κινδύνους για τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και την κρυπτογράφηση των συζητήσεων. Η δυνατότητα παρακολούθησης των ψηφιακών επικοινωνιών από ιδιωτικούς φορείς και το ενδεχόμενο αβάσιμων κατηγοριών κινδυνεύουν να υπονομεύσουν το τεκμήριο της αιδωότητας.

⁽⁸⁾ <https://europa.eu/!XXv6kx>

⁽⁹⁾ Άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού.

⁽¹⁰⁾ *EU Kids Online*.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 624 final.

⁽¹²⁾ <https://europa.eu/!Jh78ux>.

⁽¹³⁾ Children with disabilities.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

Το εκπαιδευτικό σκέλος που προβλέπεται στη στρατηγική

3.1. Η εκπαίδευση των παιδιών και των νόμιμων κηδεμόνων τους σχετικά με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και άλλων ψηφιακών εργαλείων είναι ζωτικής σημασίας, καθώς τα παιδιά χρησιμοποιούν συχνά ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν σχεδιαστεί για ενήλικες και των οποίων οι τεχνικές μάρκετινγκ και οι αλγόριθμοι ενδέχεται να τα παρακινήσουν να ανοίξουν περιεχόμενο που έχει στόχο την εκμετάλλευση της αφέλειας και της αγνοιάς τους όσον αφορά τα ψηφιακά εργαλεία, ή ακόμα και να επικοινωνήσουν με επικίνδυνα άτομα που κρύβονται πίσω από ψυχαγωγικές εφαρμογές ή άλλα εργαλεία που χρησιμοποιούν τα παιδιά.

3.2. Συχνά, ούτε τα παιδιά ούτε οι γονείς δεν συνειδητοποιούν την ποσότητα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που δημοσιεύουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι ψηφιακές δεξιότητες, ο ψηφιακός γραμματισμός και η ευαισθητοποίηση ως προς τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη συνειδητή χρήση του ψηφιακού κόσμου από τα παιδιά.

3.3. Οι γονείς, οι παιδαγωγοί, οι εκπαιδευτικοί, οι εκπρόσωποι συλλόγων, δομών αναψυχής κ.λπ. πρέπει κι εκείνοι να διαθέτουν τις εν λόγω δεξιότητες, προκειμένου να καθοδηγούν τα παιδιά.

3.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό το εκπαιδευτικό σκέλος είναι μείζονος σημασίας προκειμένου να προστατεύονται τα παιδιά στην ψηφιακή ζωή τους και να καθίστανται αυτόνομα στον ψηφιακό κόσμο.

3.5. Πράγματι, πολλοί εκπαιδευτικοί, γονείς και παιδαγωγοί δεν κατέχουν τις απαιτούμενες δεξιότητες και τους είναι δύσκολο να ενημερώνονται για τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Τα μαθήματα κατάρτισης θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν μια ενότητα σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών στο διαδίκτυο, καθώς τα δικαιώματα του παιδιού είναι τα ίδια, τόσο στο διαδίκτυο όσο και εκτός διαδικτύου.

3.6. Αυτό το σκέλος της στρατηγικής πρέπει να βασίζεται στη στενή συνεργασία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και στην ενίσχυση της συνεργασίας με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, ιδίως δε με τα σχολεία.

Είναι σημαντικό τα εθνικά προγράμματα σπουδών να περιλαμβάνουν υποχρεωτικά πρακτικά μαθήματα σχετικά με την πλοήγηση στο διαδίκτυο και τους κινδύνους της, να μην εισάγουν αποκλεισμούς και να σέβονται την πολυμορφία εν γένει και την προσβασιμότητα ειδικότερα.

3.7. Η ΕΟΚΕ εκτιμά την πρόθεση της Επιτροπής να οργανώσει εκστρατείες γραμματισμού στα μέσα μαζικής ενημέρωσης απευθυνόμενες στα παιδιά και τους νόμιμους κηδεμόνες τους, μέσω των προαναφερόμενων δικτύων και πλατφορμών. Ενθαρρύνει σθεναρά την επέκτασή τους σε άλλες οργανώσεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπός τους και να αναπτυχθούν δημιουργικές λύσεις, καθώς σε ορισμένα κράτη μέλη οι οργανώσεις αυτές διαθέτουν μακρόχρονη εμπειρία πεδίου και πρώτης γραμμής. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εκπαίδευση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο επί του προκειμένου, καθώς αποτελεί το συμπλήρωμα της πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο.

3.8. Η ΕΟΚΕ συντάσσεται με την Επιτροπή προκειμένου να ενθαρρύνει τον ενεργό ρόλο των παιδιών στις στρατηγικές συζητήσεις που τα αφορούν, παρέχοντάς τους το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και του συνεταίριζεσθαι σε διαδικτυακές κοινωνικές πλατφόρμες, και να επιδιώξει τη συμμετοχή τους στη χάραξη της ψηφιακής στρατηγικής. Ως εκ τούτου, χαιρετίζει τη δημιουργία της νέας ευρωπαϊκής πλατφόρμας για τη συμμετοχή των παιδιών και ζητά η φωνή των παιδιών όχι απλώς να ακούεται, αλλά και να εισακούεται.

4. Οι κυρώσεις που προβλέπονται στην πρόταση κανονισμού

4.1. Μέχρι στιγμής οι πάροχοι υπηρεσιών φιλοξενίας και υπηρεσιών διαπροσωπικών επικοινωνιών εντοπίζουν εθελοντικά το παράνομο περιεχόμενο. Εκφράζοντας σιωπηρώς τη λύπη της για την αποτυχία της αυτορρύθμισης, η Επιτροπή προτείνει να εξαναγκαστούν να αναλάβουν δράση, υπό την απειλή κυρώσεων που θα επιβάλλονται μετά από ανακριτική διαδικασία που θα κινείται από τις εθνικές αρχές. Κατ' ουσίαν αυτό σημαίνει πως οι προμηθευτές και οι πάροχοι φιλοξενίας θα πρέπει να σαρώνουν εκ πρώτης όψεως ό,τι κυκλοφορεί στους διακομιστές τους.

4.2. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι στόχος της Επιτροπής δεν είναι να στερήσει τους πολίτες από το απόρρητο των επικοινωνιών τους, αλλά εκφράζει την ανησυχία της για την εν δυνάμει ακατάλληλη χρήση παρεμβατικών τεχνολογιών που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν την προστασία της ιδιωτικής ζωής εάν δεν είναι αρκετά καλά σχεδιασμένες και πλαισιωμένες. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι διπλός: προσφυγή στην τεχνολογία για την παρεμπόδιση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και αποφυγή της γενικευμένης παρακολούθησης των επικοινωνιών από ιδιωτικούς φορείς μέσω αλγορίθμων.

4.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι πρακτικές για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και τη χρήση αλγορίθμων θα πρέπει να ρυθμίζονται, με την ενθάρρυνση ή ακόμη και την επιβολή στα ενδιαφερόμενα μέρη της ανάπτυξης πρόσφορης και αποτελεσματικής διαχείρισης των αλγορίθμων, ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή λειτουργία των εργαλείων τους. Θεωρεί ότι είναι αναγκαίο οι μέθοδοι υπολογισμού της εξηγησιμότητας να επιτρέπουν την καλύτερη κατανόηση των εργαλείων, ώστε να αναδεικνύονται οι προκαταλήψεις και οι δυσλειτουργίες τους και, ως εκ τούτου, να αποκαθίσταται η ζημία προτού πλήξει τους χρήστες.

4.4. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση προβλέπει συντονισμένες έρευνες υπό τον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων, αλλά παροτρύνει την Επιτροπή να τη βελτιώσει, ώστε να διαφυλαχθούν οι ατομικές ελευθερίες.

4.5. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία μιας ισορροπημένης προσέγγισης, καθώς το προβλεπόμενο σύστημα συνίσταται στην ανάλυση μηνυμάτων, φωτογραφιών και βίντεο για τον εντοπισμό τυχόν περιπτώσεων κακοποίησης παιδιών και, σε περίπτωση «βεβαιότητας», σε προειδοποίηση των αρμόδιων αρχών. Πρέπει ο μηχανισμός προειδοποίησης να καλύπτει την αναγκαιότητα, την αποτελεσματικότητα, την αναλογικότητα και την ισορροπία των προβλεπόμενων μέτρων.

4.6. Υπενθυμίζει ότι, στην υπόθεση Schrems I⁽¹⁴⁾, το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η νομοθεσία που επιτρέπει στις δημόσιες αρχές την πρόσβαση κατά γενικευμένο τρόπο στο περιεχόμενο των επικοινωνιών προσβάλλει την ουσία του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, όπως αυτό κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Συνεπώς, η ψηφιοποίηση περιεχομένου εγγεγραμμένου σε διακομιστή, δεδομένου ότι προϋποθέτει ανάλυση όλων των επικοινωνιών που περνούν από τον διακομιστή, εγείρει αμφιβολίες.

4.7. Η ευθύνη της ιχνηλάτησης θα βαρύνει τις πλατφόρμες και/ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, από τα οποία θα μπορεί να απαιτηθεί η ιχνηλάτηση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, υπό την απειλή προστίμων ανερχόμενων στο 6 % του παγκόσμιου κύκλου εργασιών τους. Θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη για τον εντοπισμό γλωσσικών μοντέλων, προκειμένου να μπορούν να εμποδίζουν την επικοινωνία κατά την οποία ενήλικες επιδίδονται σε διαδικτυακή αποπλάνηση. Είναι, επομένως, σημαντική η ορθή χρήση των αλγοριθμικών σαρώσεων, ώστε να αποφεύγονται λάθη που θα οδηγούσαν σε αβάσιμες κατηγορίες, δεδομένου ότι οι αλγοριθμικές σαρώσεις δεν είναι αλάνθαστες.

4.8. Η Επιτροπή προβλέπει επίσης υποχρέωση των πλατφορμών να αξιολογούν τον κίνδυνο χρήσης των υπηρεσιών τους για διάδοση εικόνων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών ή για διαδικτυακή αποπλάνηση, καθώς και να προωθήσουν έναν «[ολοκληρωμένο] κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ για τον ηλικιακά κατάλληλο σχεδιασμό»⁽¹⁵⁾, με γενικούς όρους που δημιουργούν αμηχανία στην ΕΟΚΕ.

4.9. Διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίσουν ανεξάρτητη αρχή αρμόδια να παρακολουθεί ότι οι πλατφόρμες εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους και εξουσιοδοτημένη να ζητά, κατά περίπτωση, από εθνικό δικαστή ή από ανεξάρτητη διοικητική αρχή την έκδοση εντολής εντοπισμού, με χρονική προθεσμία, η οποία θα έχει ως στόχο ένα συγκεκριμένο είδος περιεχομένου σε μια ορισμένη υπηρεσία, καθώς και να ζητά από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση την αναζήτηση κάθε περιεχομένου σχετιζόμενου με σεξουαλική κακοποίηση παιδιών ή με στόχο τη διαδικτυακή αποπλάνηση, ή ακόμη και την αθέμιτη προσέγγιση παιδιών.

4.10. Εάν οι εν λόγω ανεξάρτητες αρχές θεωρήσουν ότι μια υπηρεσία είναι υπερβολικά επικίνδυνη για τα παιδιά, θα μπορούν να απαιτήσουν από τους παρόχους υπηρεσιών φιλοξενίας και υπηρεσιών διαπροσωπικών επικοινωνιών να ψηφιοποιήσουν το περιεχόμενο και τις επικοινωνίες της υπηρεσίας αυτής για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η ΕΟΚΕ θα προτιμούσε η εφαρμογή του μηχανισμού αυτού να τεθεί υπό τον πραγματικό και εκ των προτέρων έλεγχο του εθνικού δικαστή, ως θεματοφύλακα των ατομικών ελευθεριών, και θεωρεί πως η συμβατότητα αυτού του είδους εντολής με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων είναι αμφισβητούμενη.

4.11. Εάν η πρόταση εγκριθεί ως έχει, ο κανονισμός θα αναγκάζει τις τεχνολογικές επιχειρήσεις να παρακολουθούν τις πλατφόρμες τους, προκειμένου να εντοπίζουν τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών χάρη στους αλγορίθμους.

4.12. Μολονότι ο επιδιωκόμενος στόχος είναι αξιόπαινος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος να παρεμποδιστεί ο σεβασμός της ιδιωτικής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και ότι θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε αυτό να αποτραπεί.

4.13. Η πρόθεση της ΕΟΚΕ είναι η διαφύλαξη των συμφερόντων όλων των προσώπων, καθώς ορισμένα από αυτά τα συμφέροντα αποτελούν συνταγματικές επιταγές, όπως για παράδειγμα το απόρρητο της αλληλογραφίας και ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁴⁾ Υπόθεση C-362/14, σκέψη 94.

⁽¹⁵⁾ COM(2022) 212 final.

⁽¹⁶⁾ La constitutionnalisation du droit au respect de la vie privée [Η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή].

4.14. Υπογραμμίζει ότι η προοπτική της υποχρέωσης γενικών σαρώσεων των υπηρεσιών φιλοξενίας και επικοινωνίας θέτει σε κίνδυνο όλες τις τεχνικές που στοχεύουν στη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, όπως είναι η διατεμαστική κρυπτογράφηση.

4.15. Η Επιτροπή αναγνωρίζει άλλωστε ότι η εξεύρεση επικοινωνιών κατά τις οποίες ενήλικες επιδίδονται σε διαδικτυακή αποπλάνηση είναι γενικά η πλέον παρεμβατική για τους χρήστες, καθώς απαιτεί την αυτόματη ανάγνωση των διαπροσωπικών επικοινωνιών.

5. Η συγκρότηση ενός νέου ευρωπαϊκού οργανισμού

5.1. Στην πρόταση κανονισμού προβλέπεται η σύσταση ανεξάρτητου ευρωπαϊκού οργανισμού με έδρα τη Χάγη, στο πλευρό της Ευρωπόλ, με προϋπολογισμό 26 εκατομμυρίων ευρώ, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για την ανάλυση των αναφορών παράνομου υλικού, τον συντονισμό των βάσεων δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων και παράνομου υλικού και για παροχή βοήθειας στις επιχειρήσεις για εξεύρεση αξιόπιστων τεχνολογιών.

Θα λειτουργεί επίσης ως μεσάζων μεταξύ των τεχνολογικών επιχειρήσεων, των αρχών επιβολής του νόμου και των θυμάτων.

5.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη χαρά της για το γεγονός ότι οι αρμοδιότητες του εν λόγω οργανισμού θα είναι οργανωμένες σε δύο κύρια μέρη: έναν επιχειρησιακό πυλώνα και έναν πυλώνα έρευνας και ανάλυσης, καθώς η σημασία της καταπολέμησης της παιδικής πορνογραφίας και της παιδεραστίας στο διαδίκτυο απαιτεί συντονισμό δράσεων και αναλύσεων.

5.3. Το επιχειρησιακό σκέλος είναι μείζονος σημασίας και δικαιολογεί τη στενή συνεργασία με την Ευρωπόλ, της οποίας η αποτελεσματικότητα είναι αποδεδειγμένη. Η ευρωπαϊκή και διεθνής έκταση των σεξουαλικών εγκλημάτων στο διαδίκτυο που έχουν ως στόχο παιδιά δικαιολογεί την ύπαρξη του.

5.4. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συμμετοχής της Eurojust στις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της αρχιτεκτονικής που προτείνει η Επιτροπή, δεδομένου ότι οι συντονισμένες έρευνες συνεπάγονται και συντονισμένες ανακριτικές διαδικασίες.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG